

MITÄ ILMAN
EI VOI OLLA

ANNAMARI MARTTINEN

TAMMI

Annamari Marttinen

MITÄ ILMAN
EI VOI OLLA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI | HELSINKI

KIITOKSET

Tanssija, tanssinopettaja Anne-Marie Ahola-Hiitola
Yleislääketieteen erikoislääkäri Marita Räsänen
Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Ulla Pikarinen
Haastattelemani nainen, joka kertoi rohkeasti omasta kohdunpoistostaan
ja jonka avulla saatoin samastua Vaulan näkökulmaan
Haastattelemani miehet, jotka auttoivat minua samastumaan
Iiron näkökulmaan
Suomen kulttuurirahaston Etelä-Karjalan rahasto
Kaakkois-Suomen taidetoimikunta
Kirjastoapurahalautakunta

LAINAUKSET (s.265)

Larin-Kyösti: ”Ressu ja Tessu” ja Alli Nissinen: ”Lasten ilot”.
Teoksessa *Rudolf Koivun Runokirja*. WSOY, 1991.

Hänen ruumiistaan ei ole paljon sanottavaa.
Se oli olennaisen tärkeä. En voinut olla sitä ilman.
Nautinto tuli siinä sivussa.

Tieni oli selvä. Tiesin syöksyväni päätä
pahkaa tuhoon. Silti olin varma, että pystyisin
harkitsemaan ja suunnittelemaan jokaisen askeleni
sillä tiellä – tunteeni oli sekoitus pidäteltyä iloa ja
kylmää kavaluutta josta aloin jo huumaantua.

Laskin hänet hellästi lattialle. Jätin elegantin
valepukuni sohvalle ja muutuin omaksi itsekseni.

JOSEPHINE HART, *Miksi*. SUOM. HARRIET VUOSALMI.

TAMMI 1993.

1

IIRO

Iiro pysäköi autonsa parkkihalliin, kahden auton väliin. Hän jäi hetkeksi istumaan paikalleen, veti avaimen virtalukosta ja pudotti sen taskuunsa. Hän katsoi siviikkunasta ulos, ei nähnyt muuta kuin viereisen auton sekä kappaleen harmaata betonikattoa ja -seinää. Kun autot olivat tiiviisti vierekkäin, ahtaasti betonipylväiden väleihin tungettuina ja hän autoineen siellä välissä, hänelle tuli hetkeksi turvallinen olo. Oli monia muitakin, jotka olivat tulleet tähän parkkihalliin ja menneet jonnekin.

Hän nojasi selkänsä tiiviimmin selkänojaan ja painoi päänsä vasten niskatukea, sulki silmänsä. Rauhattomuus ja levottomuus tekivät olon sietämättömäksi. Sydän hakkasi ja vatsaa kouristi. Syliin lasketut kädet olivat jääkylmät. Niiden alla tuntui kihelmöintiä ja pakotus, jotka lähettivät vahvoja säteitä joka puolelle hänen kehoaan. Laseria. Sähköä. Hänen suutaan kuivasi ja hän toivoi, että olisi ottanut lähtiessään automaatista mukaansa juomapullon. Mutta jokainen minuutti oli ollut tärkeä. Ei silmänräpäystäkään hukattavaksi siitä hetkestä alkaen, kun hän oli sulkenut läppärintsä kannen työpöytänsä ääressä.

– Asiakastapaaminen, hän oli tokaissut Mikaelille. Hänen oli pakko kulkea kollegansa avoimen oven ohitse päästäkseen ulos. Mieluummin hän olisi vaikka hypännyt ikkunasta tai kavunnut paloportaita. Mikael oli nostonut katseensa koneestaan ja urahtanut jotakin.

Iiro veti syvään henkeä ja avasi silmänsä. Auton kello näytti kahta minuuttia vailla kahta. Hän nousi autosta, läimäytti oven kiinni ja painoi avaimen lukitusnäppäintä. Hän vilkaisi nopeasti ympärilleen ja lähti harppomaan kohti ovea. Pienen pienet neulat pistelivät häntä kaikkialle, ihokarvat nousivat pystyyn ja vatsassa oli nälkiintynyt villipeto. Se tempoi jäseniään ja töni häntä nivusiin ja alavatsaan.

Hän tarttui painavan oven kahvaan, nousi raput, muutaman askelman, ja oli hallissa. Hissin metalliset ovet olivat kiinni ja näytössä loisti punainen numero 3. Hän painoi nappia ja jäi odottamaan. Ovet suhahtivat auki ja hän astui hissiin. Hän ei katsonut peiliin vaan katonrajaan. Hissi pysähtyi vastaanottokerrokseen ja hänen oli astuttava ulos, ylemmäs ei päässyt ilman avainkorttia. Huone 412, oli tekstiviestissä lukenut.

Hän meni vastaanottotiskille. Virkailija naputteli tietokonetta ja nosti katseensa häneen. 412, Iiro oli juuri aikeissa sanoa, oikea välinpitämätön äänenpaino oli juuri muodostettu aivoissa, kasvoilla sitä mukaileva ilme.

– 412, virkailija sanoi, ojensi hänelle avainkortin ja hymyili pirtteästi.

– Kiitos. Iiro otti kortin nopeasti ja käveli hissille. Onneksi ulko-ovesta tuli juuri ryhmä asiakkaita vetolaukkuineen. Silti hän tunsii virkailijan katseen selässään. Tämä on hullua, Iiro ajatteli. Hullua ja sekopäistä. Niin.

Tottumus ei ollut paaduttanut häntä.

Hissin ovet aukesivat ja hän pääsi liivahtamaan katseilta piiloon. Hän työnsi avainkortin aukkoon ja painoi nelosta. Hän kääntyi katsomaan itseään peilistä. Poskille oli noussut puna, parransän-

ki orasti. Hän sipaisi sitä sormillaan vastakarvaan. Karheaa. Hissin merkkiäni kilahti ja ovet aukesivat.

Mitä lähemmäs hän pääsi huonetta 412, sitä tiheämmäksi hänen hengityksensä muuttui. Hän ajatteli naisen huoneeseen odottamaan häntä, niin kuin oli tehnyt kymmenet kerrat päivän aikana. Työhuoneessaan koneen näytön takana istuessaan hän oli vai-punut tuijottamaan eteensä ja nähnyt naisen milloin makaamassa sängyllä, milloin kävelemässä hitaasti kohti ovea, milloin kumartuneena tutkimaan minibaaria, milloin seisomaan kylpyhuoneen peilin eteen kampaamaan hiuksiaan ja punaamaan huuliaan. Hän tunsi suussaan naisen huulipunan maun, voiteisen, vaniljaisen, kukkaisen, ei miellyttävän mutta ei epämiellyttäväkään, sen, miten hän imi ja maisteli sen pois kunnes jäljellä olivat vain paljaat huulet. Hän tunsi käsissään naisen rinnat, ensin paidan läpi, naisella oli edestä napitettava paita, sen alla rintaliivit. Joskus naisella oli ohuet, lähes mitättömän kevyet liivit, joiden läpi rinnat ja nännit tuntuivat kiihottavina. Joskus liivien kupit olivat paksut ja kun Iiro sai ne käsiinsä, hän etsi sormillaan turhaan nännien pikku kohoumia, avasi silloin malttamattomana paidan ja veti kupit syrjään. Nainen naurahdi silloin, auttoi joskus vetämällä olkaimet yksi kerrallaan olkapäiden alapuolelle. Hän kuvitteli miten sai käsiinsä paljaat rinnat. Miten nainen hengähti silloin ja miten se sai Iiron oman kovan ja pakottavan halun räjähtämään.

Mikael oli tullut ovelle pari kertaa kysymään jotakin, Iiro oli havahtunut ajatuksistaan ja tiennyt, että jos Mikael tulisi hänen pöytänsä luo tai kiertäisi hänen selkäänsä taakse, hän huomaisi. Iiro oli yrittänyt paniikinomaisesti karkottaa mielikuvat ja ajatella ru-mia inhottavia asioita.

Hän seisahtui, kopautti rystysillään oveen. Ovi aukesi ja siinä nainen oli.

– Moi, nainen sanoi ja oli hänen sylissään.

– Moi, hän sanoi naisen kaulaan. Tämän hiukset kutittivat hänen kasvojaan ja hän tunsi naisen vartalon, hajuveden tuoksun,

naisen kädet niskassaan. Kun voisi vain ottaa tämän ilman puheita, ilman mitään. Hän ei pystyisi odottamaan kauan, hänestä tuntui että räjähtää kohta kappaleiksi.

– Mitä sulle kuuluu? nainen kysyi.

– Ihan hyvää. Kiirettä. Entä sulle?

– Hyvää vaan.

– Hyvä. Hän ohjasi naisen sängyn luo, matka ei ollut pitkä, se oli hänelle tuttu, se ja seinän puoleinen sänky. Fazerin Sininen tyynyllä. Hän keskittyi naiseen, keskittyi itseensä, hän oli aivan täysi, hän oli ratkeamassa, joka paikasta. Verisuonet pullistellivat, oli kuuma.

– Otatsä viiniä? nainen kysyi.

– Kiitos en mä... taida.

Hänen pitäisi pystyä ottamaan viiniä ja juttelemaan. Mutta hän ei pystynyt. Hänen sisällään oli korkeajännite, se oli voimakas ja vaarallinen eikä hänen fysiikkansa kestäisi sitä pitkään. Se tappaisi hänet.

Naisen rinnat painautuivat vasten hänen rintaansa. Hän halusi ne esille. Hän kaatoi naisen sängylle, kuori hänet vaatteista, veti saappaat pois, napit olivat hankalat eikä hän löytänyt hakasia, hän veti liivit rintojen alapuolelle, nainen auttoi hymähtäen. He eivät vetäneet päiväpeittoa pois, se tuntui karhealta ihon alla. Fazerin Sininen alkoi pomppia tyynyllä, se valui naisen kaulalle, tämä naurahti ja poimi sen pois, viskasi lattialle. Naisen hymähtely ja nauru saivat hänet entistä kovempaan kiimaan. Nainen piti siitä, että Iiro oli malttamaton. Malttamaton nuori kolli.

– Tule, nainen kuiskasi.

Niin hän teki. Hän laittoi kondomin paikoilleen, se oli viimeinen. Nainen huokaili, huohotti ja äänteli. Jokaisella työnnöllä kovempaa. Hän tarttui Iiroa pakaroista ja painoi syvemmälle sisäänsä. Iiro tunsu imun ja puristuksen päässään saakka. Hän kohottautui käsivarsiensa varaan ja katsoi naista silmiin. Ne olivat puolittain kiinni, mutta sitten nainen avasi ne auki, katse oli pa-

lava, se imi Iiron katsetta itseensä ja heidän silmänsä yhtyivät toisiinsa samalla suoralla halulla kuin heidän lantionsakin. Iiro halusi porautua naisen lävitse, hänelle tuli tarve siihen kuin sietämättömän kutinan raapimiseen.

– Mä käännän sut vatsalleen, Iiro sanoi, ujutti kätensä naisen hartian sekä alaselän alle. Naisen silmissä kävi jokin ilme. Hän ei kääntynyt itse, mutta ei vastustellutkaan. Hän oli niin kevyt, yksi nosto vain.

Iiro oli naisen vallassa ja armoilla, rakasti häntä rajusti koko aivoillaan ja ruumiillaan. Mikään ei ollut koskaan tuntunut paremmalta kuin tämä, naisen kapea mutta lihaksikas selkä hänen silmiensä edessä, naisen pyöreä takamus. Nainen piti siitä, otti tukea sängynpäädyistä, ohjasi toisella kädellään Iiron sormet ensin vatsalleen, sitten alemmas.

Syemmälle ja rajummin ei voisi päästä, nainen köyristi selkensä eikä Iiro erottanut kumman suusta äänet nousivat, ne kietoutuivat toisiinsa ja naivat nekin toisiaan estoitta ja riettaina. Iiro halusi auttaa naisen loppuun, hän halusi tuntea supistelut ja kuulla miten naisen ääni kävi paksummaksi ja matalammaksi. Nyt, nainen sanoi, tämän äänestä kuuli, että suu oli rutikuiva. Nainen yritti kääntää katsettaan Iiroon, Iiro meni vastaan, imi naisen suuta, ja kohta tämä haukkoi henkeään ja tarttui uudelleen sängynpäätyyn.

– Nyt, Iiro, nyt, kulta. Nainen muuttui liukkaammaksi ja Iiro laukesi voimalla tämän sisään.

– Just noin, nainen kuiski, – just noin, anna tulla, anna tulla.

Nainen laskeutui voipuneena alas, hän tämän päälle. Hänen hikkensä tippui naisen niskaan ja hiuksille. Hän ojensi kätensä ja antoi sen viivähtää naisen takaraivolla.

– Tukkasi meni ihan sekaisin. Mä kastelen sut.

– Ei se mitään, nainen sanoi suu puolittain tynnyssä. – Hiki ei haittaa mua. Mä haluan että sun hiki kastelee mut.

– En kai mä paina sua?

– E-et. Tai no vähän.

Iiro kierähti viereen, nainen kääntyi selälleen ja kaivautui Iiron kylkeen.

– Mennäänkö peiton alle? nainen kysyi.

– En voi olla kauan. Onko sulla kylmä?

– Vähän. Naisen käsi, joka oli hiljaa sivellyt Iiron vatsaa, pysähtyi. – Ei kai sulla nyt niin kiire ole. Samalla tavalla kiire on mullakin. Eikö se ole sama maataanko me peiton päällä vai alla?

– No siirry sitten.

Nainen nousi istumaan, sitten seisomaan. Iiro nousi myös, he vetivät päiväpeiton lattialle, sitten peiton syrjään. Peitto oli valkoisen, sileän pussilakanan sisällä ja nainen pujahti sen alle.

Hän asettui takaisin naisen viereen, antoi tämän vetää peiton heidän päälleen, nainen teki sen kuin äiti tekee lapselle ja Iiro päätti olla hetken siinä. Olihan hänen oltava. Hän halusi olla. Nainen asetti päänsä Iiron rinnalle ja Iiro sulki silmänsä. Peiton lämpö alkoi tuntua raukeutena ja hän tunsu vastustamatonta halua nukahtaa.

– Nukutaan hetki, nainen mumisi kuin olisi lukenut hänen ajatuksensa. – Viisitoista minuuttia.

Nainen halusi hänen jäävän, halusi hänen nukahtavan ja nukukuvan ohi määrääjän, joka hänellä oli. Oliko hänellä määrääika ja mikä se oli? Kyllä oli, hänen piti käydä kotona, vaihtaa muutama sana sekä Emilian että äitinsä kanssa ja mennä sitten Vaulaa vastaan töihin.

Hän ajatteli Emiliaa lähdössä aamulla kouluun, kurkottamassa pyöräilykypäräänsä eteisen hyllyltä. Hän ajatteli Vaulaa seisomassa makuuhuoneen avoimen kaapin edessä, vetämässä t-paitaa päänsä yli.

Nainen tiukensi otettaan hänen vyötäistensä ympäriltä ja nosti toisen säärensä hänen jalkojensa päälle. Hän oli ihastunut naisessa ensimmäiseksi juuri tämän sääriin, vaikkakin samassa sekunnissa kaikkeen hänessä. Nainen oli pieni ja siro ja oli muistuttanut

Iiroa Minnasta, tytöstä ala-asteella. Minna esitti koulun juhlissa balettia, Perhosvalssin. Perhosvalssi oli taianomainen pianokappale, jota heidän opettajansa, ylväs ja ankara Margareta Tonder oli soittanut luokalleen niinä iltapäivinä, kun oli ollut hyvällä tuulella ja aulis. Tämä oli ollut asiointi harvoin ja siksi se oli tuntunut aina juhlalliselta ja yllymaalliselta. Soita Perhosvalssi, opettaja, soita Perhosvalssi, he olivat intoutuneet huudahtelemaan, kun olivat huomanneet hymynpilkkeen opettajan kasvoilla tämän istahtaessa luokan nurkassa seisovan mustan pianon ääreen.

– Vai Perhosvalssi.

Kun opettaja oli asettanut kätensä koskettimille, Iiro oli käynyt puolittain nojaamaan pulpettinsa kanteen, antanut käsivartensa levätä kainalosta asti sen kannella, tukenut leukansa toiseen käteen. Kun soinnut alkoivat tanssahdella luokahuoneessa, Iiro oli keskittänyt katseensa etupulpetissa istuvaan Minnaan. Iiro katsoi tytön niskaa, sen kapeutta ja uomaa keskellä, ylös nostettuja hiuksia jotka oli koottu päälle sipuliksi, sipulin päällä virkattu verkko. Minnalla oli monen värisiä verkkoja, Iiro oli ajatellut, että hänen äitinsä virkkasi hänelle niitä. Yksi verkoista oli turkoosi, yksi valkoinen, kaunein oli hopealangasta virkattu. Minnan hiusten sipulista oli loppupäivänä irronnut pehmeitä kullanuskeita suortuvia ja Iiro oli katsonut niitä iltapäivän kirkkaassa valossa lumoutuneena. Minna oli kuin satukirjan tyttö, tyttö Villihanhasta. Hän oli pikkuinen ja kevyt, ja kun hänellä oli talvella saappaat jalassa, hänen säärensä pistivät varsista kuin kaksi tikkua.

Sitten Minna oli esiintynyt neljännen luokan kevätjuhlassa. Iiro muisti miten Margareta Tonder oli noussut paikaltaan heidän tuolirivinsä päästä, katsonut heitä ja nostanut sormen huulilleen, kävellyt sitten valkoisten kenkiensä korot kopisten esiintymislavalle vievien portaiden luo, noussut ne ja istunut flyygelin ääreen. Margaretalla oli ollut ruskeat sukkahousut ja vaalea mekko. Opettajan ankarat kasvot olivat pistäneet mekon korkeasta kauluksestaan esille kuin jokin eriskummallinen kukka.

He olivat istuneet hiirenhiljaa, Margaretan luokka, ja Iiro oli tuntenut kihelmöinnin niskassaan, tuntenut muiden katseet, ja kateuden, ja ollut räjähtää ylpeydestä että sai kuulua tuohon luokkaan. Oli kuin hän ja hänen tuoleilla istuvat luokkatoverinsakin olisivat olleet esiintymislavalla, kuin se kaikki olisi ollut heidänkin ansiotaan. Rinnakkaisluokan oppilaat olivat esittäneet peikkotanssin, se tuntui nyt lapselliselta, tyhmältä ja kömpelöltä.

Kappaleen ensimmäiset tahdit olivat tulvahtaneet juhlasaliin. Iiro oli ensin nähnyt vain Minnan varjon. Varjo oli piirtynyt vasten näyttämön valkoisen seinän valoläikkää, kun Minna lähti liikkeelle kulisseista. Varjotyttö eteni varpaisillaan tehden pientä liikettä jaloillaan niin että vartalo eteni vain pienin nykäyksin, mutta ne olivat pehmeitä ja sulokkaita nykäisyjä, ja niiden tahdissa liikkui tytön lantion kohdalla leveä balettihome, pysty ja tärkätty. Varjotytön kädet oli nostettu kauniisti ja keveästi pään yläpuolelle niin että sormet melkein koskettivat toisiaan. Varjotyttö oli epätodellisen kaunis, Iiro ajatteli että se oli melkein kauniimpi kuin kohta esiin lipuva oikea tyttö. Mutta hän tiesi, ettei niin ollut. Mikään ei ollut niin kaunis kuin oikea tyttö kun tämä äkkiä oli näyttämöllä.

Minnalla oli yllään hohtavanvalkoinen tiukka puku, joka jätti käsivarret paljaksi. Valkoinen tyllihame tärisi hieman tytön liikkuessa. Minnan sääret olivat valkoisten sukkahousujen peitossa ja jalassaan hänellä oli vaaleanpunaiset silkkiset tossut, joiden nauhat oli sidottu nilkkojen ympärille. Minnan hiukset olivat tiukalla nutturalla ja molemmin puolin päätä oli valkoiset kukkakoristeet. Perhosvalssin sävelet eivät kokonaan peittäneet alleen Minnan varvastossujen koputusta näyttämön lattiaa vasten ja Iiro tuijotti tytön jalkoja kuin hypnoosissa.

Äkkiä hänelle tuli mieleen, että isä ja äiti istuivat jossakin salin takaosassa ja katsoivat hekin Minnaa ja kuuntelivat Perhosvalssia. Iiro halusi pompata ylös ja huuta: katsokaa, tuo tyttö on minun luokallani, tuo on minun opettajani, tuo kappale on minun luok-

kani ja minun, katsokaa, hänestä minä tykkään. Tuntui kuin olisi jotenkin hänen ansiotaan, että Minna oli tuollainen, että hänkin oli siinä samalla jotenkin samanlainen, siksi koska oli valinnut tykkätä tästä tytöstä.

Minna liikkui lavalla kevyesti kuin joutsen, kuin valkoinen lintu, ja kun opettaja löi flyygeliin viimeiset tahdit, Minna seisahtui loppuasentoon täsmällisesti. Iiro huomasi, että tytön rinnan eteen ristiin laitetut ranteet tärisivät hieman. Taputusten pauhu täytti Iiron pään eikä hän edes huomannut, että oli noussut seisomaan. Kun Minna liihotteli lavan etuosaan niaamaan, hän katsoi Iiroa ja hymyili. Näitkö tuon äiti? Iiro ajatteli. Näitkö, hän hymyili minulle. Kaikista ihmisistä minulle.

Iiro oli tavannut naisen ystävänsä taidenäyttelyn avajaisissa muutama kuukausi sitten. Max oli Iiron entinen työkaveri mainostöistä, mutta oli nyt työskennellyt apurahalla vuoden verran. Avajaiset oli pidetty näyttelyn tiloissa kaupungin keskustassa. Iiro oli mennyt sinne ilman Vaulaa.

– Max kutsuu sinne näyttelyn avajaisiin perjantaina. Kuudelta. Iiro oli pitänyt kutsukorttia kädessään ja seissyt kannettavan ääressä keittiössä istuvan Vaulan takana.

Jotenkin hän toivoi että Vaula sanoisi ei. Kutsu oli avec, mutta Iiro halusi tavata Maxin yksin. Hän ajatteli Vaulan viereensä seisomaan kun he astuisivat sisälle juhliin. Moitteettomana, kauniina ja tyylikkäänä.

– Nyt perjantaina? Vaula käännähti häneen päin.

– Niin. Iiro kuuli miten sydän nopeutti tahtia. Sydän kertoi hänelle jotakin mitä hän ei vielä itse tiennyt. Se tiesi halusiko hän Vaulan perjantaina mukaansa vai ei ja kaiketi syynkin siihen.

– Voi ei. Olen luvannut auttaa Kaisaa muutossa heti töiden jälkeen. Sen asunnon pitää olla tyhjä maanantaina. En ehdi sieltä mitenkään, Vaula katsoi häntä pieni ryppy silmien välissä ja suu mutrussa. – Se olisi ollut kivaa.

– No, voithan sinä käydä katsomassa sen näyttelyn myöhemmin milloin vain, Iiro sanoi ja painoi kevyesti Vaulan nenänpää-tä etusormellaan.

– Niin kai. Mihinkäs me Emilia laitetaan? Pyydetäänkö äiti-si tänne?

– Pyydetään, Iiro sanoi. Äkkiä hänellä oli kevyt olla.

Perjantaina hän oli nauttinut yksinolosta ennen lähtöä. Emilia olikin mennyt kaverilleen yöksi ja Vaula suoraan töistä Kaisalle. Oli tuntunut hyvältä pukea yksin, pirskontaa partavettä kämme-niin ja siitä poskille, yksin.

Iiro oli ottanut takin ja avaimet sekä eteisen seinään nojaavan kukkalaitteen. Vaula oli käynyt ostamassa sen, pyytänyt Iiroa ker-tomaan Maxille, että se oli heiltä molemmilta.

Paikalla oli jo muutamia ihmisiä kun hän astui sisään näyttely-tilaan. Max seisoి keskellä huonetta neljän ihmisen ryhmässä se-lin oveen. Iiro seisahtui hänen taakseen.

– Onneksi olkoon. Nämä ovat Vaulalta ja minulta.

– Kiitos. Mukava kun pääsit. Ota juotavaa. Ette ole tainneet ta-vata? Tässä on Suski, Karrin tunnetkin, tässä Lilja.

– Moi, Iiro sanoi ja kätteli. – Taidan tosiaan ottaa juotavaa.

Tarjoilupöydän takana seisoι kaksi nuorta naista valkoisissa pai-tapuseroissa ja mustissa hameissa.

– Punaviini kiitos.

– Minäkin otan lasillisen, sanoi viereen tullut nainen, joka oli juuri esitelty Liljaksi. – Minulla on huomenna harjoitukset, pitää olla varovainen.

– Harjoitukset? Iiro ja Lilja siirtyivät laseineen pois pöydän edestä.

– Niin. Tanssia.

Lilja oli pieni ja siro, ja kun hän myöhemmin oli kävellyt huo-neen poikki naistenhuoneeseen, Iiro oli katsonut miten hameen-helma aaltoili hänen kapeiden säärtensä ympärillä. Silloin Iiro jo seisoι kaksi lasia kädessään, toinen hänen, toinen Liljan. Kun nai-

nen palasi, astui näyttelyhuoneen oviaukkoon, hän etsi katseellaan Iiron. Kuin Iiro olisi ollut paalu tai poiju, jonka sijainti täytyi tarkistaa.

Kun Lilja lähti etenemään häntä kohti, hän hymyili. Lilja hymyili epäroimättä takaisin. Kun Iiro siirsi silmänsä hetkeksi naisesta oven luona seisovaan Maxiin, hän näki että tämä katsoi. Max sidottiin näkymättömin säikein mukaan.

Ehkä jokainen joka aikoo tehdä väärän teon, tarvitsee jonkun joka tietää. Jakamaan omat riemun, ylpeyden ja nolouden tunteet.

– Aiotko olla täällä kuinka pitkään? Lilja kysyi saatuaan lasinsa käteensä. Hän antoi katseensa kiertää ihmisissä kuin olisi voinut näin arvioida kuinka pitkään kukakin aikoi viipyä.

– En välttämättä, Iiro kuuli vastaavansa.

Mitä hän sillä oikein tarkoitti? En välttämättä.

– Tarkoitin, että en ehkä ole enää pitkään. Entä sinä?

Lilja pyöritteli punaviinitilkkaa lasinsa pohjalla. Sitten hän nosti lasin huulilleen ja siemaisi.

– En.

Hetki oli siinä. Se oli käsinkosketeltavan tiheä. Ulospäin se näytti kevyeltä, siltä että mitään eriskummallista tai tärkeää ei tapahtunut.

Joskus paljon myöhemmin Iiro muisteli tuota hetkeä ja ajatteli, miten lyhyt se oli, miten painava ja kirkas. Hän oli ajatellut, miten vähästä kaikki on kiinni. Jos toinen heistä olisi sanonut: mutta hei, oli tosi kiva jutella, ja kääntynyt pois. Koska mitään sellaista ei ollut sanottu tai tehty, joka olisi antanut kummallekaan luoja tai aihetta mihinkään muuhun.

Hän oli ajatellut, että jos Kaisa ei olisi päättänyt muuttaa juuri samana iltana, hän olisi seisonut siinä Vaulan kanssa, tai ainakin tämä olisi ollut samassa huoneessa eikä Iiro olisi jutellut Liljan kanssa tällä tavalla.

Iiro ei ollut riisunut Liljaa katseellaan tai mielessään, mutta välähdyksenomaisesti hän oli nähnyt tämän heilauttavan hiuksen-

sa olkansa yli Iiron yläpuolella, kasvot lähellä Iiron kasvoja. Aja-
tuksilleen kukaan ei voi mitään. Ne ovat täysin hallitsemattomia,
niitä voi yrittää jonkin verran kouluttaa ja valjastaa, mutta suurin
osa ajatuksista on pakottavia kuin vyöry tai aalto.

– Huvittaisiko sinua... tässä on lähellä mukava paikka... käydä
vaikka lasillisella tai... kahvilla jos...?

– Joo, Lilja sanoi hyvin nopeasti, kohotti lasinsa huulilleen,
vaikka se oli tyhjä, ja kurotti asettamaan sen läheiselle pöydälle.

– Odota, etsin Suskin.

Lilja asetti kätensä kevyesti Iiron käsivarrelle. Sydän teki äkki-
stopin, se ei pystynyt pumppaamaan yhtään verta ja Iirosta tun-
tui että hän kaatuu siihen, kaiken kansan keskelle. Hän vetäisi ra-
justi ilmaa keuhkoihinsa ja joi olemattomat tipat lasinsa pohjalta,
valutti ne kuivalle kielelleen.

Lilja hävisi tungokseen ja kun tämä palasi, he kävelivät yhdessä
huoneen poikki. Max seisoi edelleen oven luona ryhmässä. Hän
katsoi Iiroa kysyvästi.

– Minä lähdän. Anteeksi, Iiro sanoi matalalla äänellä, asetti kä-
tensä kevyesti Maxin puvuntakin peittämälle käsivarrelle.

Hänen sydämensä hakkasi kun he ottivat takkinsa säilytykses-
tä, kun hän avasi oven ja päästi Liljan edellään. Liljalla oli pol-
vipituinen takki jonka vyön tämä nyt sitoi tiukasti solmulle ole-
mattomalle vyötärölleen. Iiron rinnassa oli epämiellyttävä paino
ja tunne, hän näki Maxin katseen ja ilmeen mielessään. Hitto.
Hittohittohitto.

Mutta hän oli menossa jo, ovi oli avattu ja sieltä puhalsi viileää
ilmaa heidän kasvoilleen. Iiron kasvoja kuumotti. Hän ei tiennyt
mitä mukavaa paikkaa oli tarkoittanut pyytäessään Liljaa ulos. He
kävelivät mitään puhumatta jalkakäytävää pitkin, erillään toisis-
taan. Mistään ei voinut päätellä mitään. Silti vastaantulijat katsoi-
vat heitä kiinnostuneina. Iirosta se oli outoa ja ärsyttävää. Mutta
myös kihelmöivää.

– Mistä tunnet Maxin? Iiro kysyi.

– En varsinaisesti tunne. Suski tuntee ja pyysi mut. Te olette ka-
verit Maxin kanssa?

– Joo. Olimme samassa työpaikassa ennen.

– Hyviä. Hänen työnsä.

– Niin ovat. Mennään tuonne, Iiro osoitti baaria kadun toisel-
la puolella. Kun he astuivat jalkakäytävältä kadulle paikassa jossa
ei ollut suojatietä, Iiro laski vaistomaisesti kätensä naisen selälle.
Niin hän olisi tehnyt Vaulalle, hän olisi tehnyt Emilialle. Hän oli-
si tehnyt niin äidilleen. Mutta Lilja ei ollut kukaan heistä, ja nyt
tuo ele tuntui ensimmäiseltä rajan ylitykseltä, jonka Iiro teki. Kun
Lilja oli ojentanut lasinsa Iiron pideltäväksi ja kun Iiro oli antanut
sen takaisin, heidän sormensa olivat hipaisseet toisiaan. Kosketuk-
seksi sitä ei voinut sanoa. Mutta tämä oli kosketus. Hän tunsii nai-
sen napakat selkälihakset kämmenensä alla, sen miten ne liikahte-
livat kun nainen käveli ripeästi kadun yli.

He istuutuivat ikkunapöytään mukavalle sohvalle. Kuin yhtei-
sestä sopimuksesta he istuivat vieretysten, eivät vastapäätä toisiaan.

Heidän istuutuessaan Liljan polvipituinen hame nousi polven
yläpuolelle ja Iiron katse kiinnittyi mustan ohuen sukan peittä-
mään polveen. Oliko Liljalla sukkahousut vai sukat? Iiro tunsii vas-
tustamatonta halua koskettaa polvea, tuntee sukan liukkaus sor-
mensa alla. Hän tarttui lasiinsa. Hän ajatteli miten kumartuisi
naista kohti, ottaisi tätä leuasta ja suutelisi.

Olen juonut liikaa, Iiro ajatteli. Maxin tarjoamia ilmaisia juo-
mia.

Lilja huomasi hänen katseensa, ei vetänyt helmaa polven päälle.

– Mun on paras lähteä, huomenna on ne harjoitukset, Lilja sa-
noi.

Hän lähtee, Iiro ajatteli. Lähtee ja pitää minua typeryksenä.

– Selvä. Mäkin lähden.

Lilja katsoi häntä ja nyökkäsi, alkoi nousta seisomaan.

– Voinko saattaa sut? Iiro kuuli kysyvänsä.

– Okei. Menetkö vielä takaisin juhliin?

Hän haluaa minusta eroon. Oli typerää edes ajatella mitään muuta. Mitä helvettiä edes ajattelin? Mitä? Mun on soitettava Vaulalle ja kysyttävä missä hän on. Onko edelleen Kaisalla. Jos Vaula vaikka tulisi hakemaan minut, niin ei tarvitse maksaa taksia. Niin mä teen. Vai menenkö takaisin juhliin? Max sanoi että menevät myöhemmin syömään. Mulla on kiljuva nälkä.

Iiro veti kännykän taskustaan.

– En mä tiedä, Iiro vastasi.

– Asun aika keskustassa, Lilja sanoi vetäessään takkia sohvasta selkänojalta päälleen.

Iiro laittoi puhelimen takaisin taskuun.

Olisi ollut törkeää lähettää nainen kävelemään yksin pitkin pimeitä katuja, Iiro ajatteli heidän edetessään kohti Liljan asuntoa. Mutta jos hetki, jolloin hän piteli Liljan lasia oli sellainen, joka ei ollut tarkoitettu Vaulan silmille, niin tämä hetki oli sellainen kymmenkertaisesti. Koska Iiro eteni juuri kauemmas ja kauemmas näyttelytilan lähistölle kadun laitaan parkkeeratusta autostaan. Olkoonkin, että hän oli aikonut jättää sen kaupunkiin, mutta silti. Väärään suuntaan hän oli menossa. Väärään.

– Tässä, Lilja sanoi ja alkoi kaivaa käsilaukkuaan. He seisahtuivat alaoven eteen. Oven vieressä oli sumperi ja allekkain kymmeniä sukunimiä kahdessa rivissä. Iiro tajusi, ettei tiennyt mikä niistä oli Liljan. Ehkä tämän sukunimi oli sanottu esittelyvaiheessa, mutta hän ei muistanut sitä.

Lilja otti avainnippun laukustaan ja roikotti sitä nyt sormissaan, käsi kohotettuna, kuin se olisi ollut taikakalu joka tekisi ratkaisun heidän puolestaan. Mitään sananvaihtoa ei kuitenkaan käyty, Lilja avasi oven, astui sisään ja piti ovea auki Iirolle. Rappusten alla oli kahdet lastenrattaat. Toiseen oli kiinnitetty ratti. Iiro tajusi ettei tiennyt edes, oliko Liljalla lapsia.

Mihin helvettiin sä olet menossa? Iiro kysyi itseltään ärtyisästi.

Lilja lähti nousemaan rappuja, Iiro katseli hänen selkäänsä ja hiuksiaan, hänen sääriään ja kenkiään.

– Asun toisessa kerroksessa, kävelen aina raput.

– Selvä.

He pysähtyivät ovelle, jonka postiluukussa luki Hannonen. Lilja avasi oven ja niin he astuivat pimeään eteiseen.

Lilja sytytti valot. Eteinen oli pieni. Yhdellä seinällä oli suuri peili, toisella naulakko. Iiro huomasi heti lasten kumisaappaat ja seinään kiinnitetyn puunaulakon, jonka kunkin ripustustapin yläpuolella oli värikäs puinen eläinhahmo. Kissa, koira, jänis, siili.

– Oletko yksin? Iiro kysyi ja tajusi heti kysymyksen typeryyden.

– Tietenkin, Lilja tokaisi ja hänen äänensävystään Iiro tajusi olleensa hölmö. – Lapsi on vanhempieni luona.

He menivät olohuoneeseen, Lilja sytytti valon pöytälamppuun ja jäi seisomaan keskelle lattiaa. Kaihtimettomien ikkunoiden takana ilta oli musta ja heidän kuvajaisensa piirtyivät ikkunalasiin. Ikkunassa roikkui paperista taiteltu lintumobile. Se heilahteli hiljaa.

Sohvan yläpuolella oli valokuvista tehty kollaasi. Iiron katse pysähtyi suurimpaan kuvaan. Valkoiseen pukeutunut ballerina loikasi ilmassa jalat vaakatasossa. Kuin Emilian barbilla, kun jalkoja taivutti. Vain nukkien jalat saattoivat taipua noin. Lilja.

Iiro meni naisen luo, oli luonnollista vetää hänet syliin, hän seisoi siinä niin keskellä, niin yksin. Hänessä oli jotakin haavoittuvaa, kun hän valon pöytälamppuun sytytettyään seisahtui siihen, hieroi hajamielisesti käsivarsiaan käsillään. Hänen toisessa ranteessaan olevat kaksi rengasta kilahtivat toisiaan vasten. Hän näytti pieneltä nyt kun oli riisunut kenkensä, hänen lakatut varpaankyntensä erottuivat sukkien kärkivahvikkeiden läpi, samoin kumpaakin isovarvasta peittävät laastarit.

Hän tuntui sylissä pehmeältä. Samalla kovalta ja vahvalta. Hän tuntui tyystin erilaiselta kuin Vaula. Vaula välähti Iiron päähän, miten tämän rinnat painuivat vasten hänen omaansa ja miten Vaula oli kaksi iltaa sitten käännähtänyt häntä kohti vuoteessa, laittanut kesken olevan kirjan syrjään ja painautunut hänen kylkeensä.

Mutta kun hän veti naisen syliinsä tiukemmin ja kun nainen ei vastustellut vaan painoi lantionsa hänen omaansa vasten, hän oli äkkiä kovassa puutteessa, huutavassa, rutikuivassa janossa. Hänelle tuli omituinen tunne että hän kuolee, kaikki voima karkasi hänen jäsenistään. Kumpikin teki yhtä aikaa aloitteen suudelmiaan, yhtä aikaa he nostivat leukansa ja suunsa toisiaan kohti ja ne kohetasivat ja imeytyivät toisiinsa ja Iiro ajatteli ettei ehkä kuolisikaan, jos nainen pitäisi hänet tällä tavalla hengissä. Eikä hän enää ajatellut mitään tai ketään, vain naista ja itseään.

He söivät toisiaan rajusti ja Lilja naurahdi välillä matalaa naurua, siirrytäänkö, hän mutisi väliin, siirrytäänkö tuonne. Iiro nosti hänet syliinsä, hän oli kevyt ja auttoi kietomalla jalkansa hänen ympärilleen, kannattelemalla omaa painoaan, hän osasi, hän oli tanssija, ja Iiro ajatteli välähdyksenä sitä miten monet miehet olivat nostaneet häntä. Hän nosti naista takamuksesta, mekko nousi vyötärölle ja paljasti sukkiensa jättämät paljaat ihokaistaleet reisissä.

Mikään mahti maailmassa ei nyt olisi pysäyttänyt häntä. Hetken mielijohteesta hän kieputti naista ympäri muutaman kerran, nainen kiljahteli ja nauroi.

Minne? hän huohotti. Tuonne, Lilja osoitti eteisestä aukeavaa ovea. Hän kantoi naisen kohti ovea, ovesta sisään, näki hämärässä sängyn, ja he rojahtivat siihen päällekkäin. Naisen jalat olivat jo valmiiksi hänen ympärillään, mekko vyötäröllä. Nainen tarttui hänen vyöhönsä, veti sen auki, Iiro kohottautui ja auttoi. Nainen painoi kätensä vasten Iiroa, Iiro tarttui naisen alushousuihin ja veti ne lantiolta reisille.

Kun Iiro lähti Liljan luota, kello ei ollut kymmentäkään. Hän oli pessyt itsensä hätäisesti lavuaarin ääressä. Pukiessaan takkia Iiro oli ottanut kännykän taskustaan ja pyytännyt viereen seisomaan tulleelta Liljalta puhelinnumeron. Hän näppäili sen suoraan puhelimeen, siihen oli tullut kaksi puhelua. Kun hän astui rappukäytävään, painoi oven takanaan hiljaa kiinni ja riensi rappuja alas, hänen olonsa oli puhdas ja kevyt. Oli aikaista mennä kotiin juh-

lista, hän oli lähes selvä. Rikollinen olo pysyi poissa. Hän tutkaili sitä ihmeissään. Tältä siis tuntuu pettää.

Hän tiesi, että voisi yhä soittaa Maxille ja kysyä missä nämä olivat, mennä jatkamaan iltaa. Hän otti kännykän uudelleen taskustaan, paineli sen näppäimiä hajamielisesti astuessaan kadulle ja lähtiessään ripeästi ylittämään katuja. Toinen vastaamattomista puheluista oli Maxilta, toinen Vaulalta. Pitäisikö soittaa Maxille sittenkin? Mutta sitten hän tuli toisiin ajatuksiin ja päätti mennä kotiin. Päätös teki hänet iloiseksi, se ikään kuin häivytti totuutta.

Hän käveli kohti lähintä taksitolppaa, kadun varressa oli useita takseja parkissa. Hän astui ensimmäiseen, nojautui takapenkin selkänojaan ja kertoi osoitteensa. Jopa taksinkuljettajan silmissä hän tunsi olevansa hyvä ja kunnollinen. Kuljettajan työrupeama oli siltä illalta vasta alussa, se huipentuisi aamukolmen ja -viiden välille, kun känninen bilettäjäkansa kömpisi kaupungin luolista koteihinsa ja toistensa koteihin.

Ehkä Vaula ei olisi vielä edes tullut, hän aprikoi katsellessaan ohi vilahtelevia tuttuja maisemia. Hän ei tiennyt kumpaa toivoi enemmän, sitä, että tämä olisi jo kotona vai sitä, ettei olisi.

Hän otti kännykän käteensä ja kirjoitti Liljalle viestin. Haluan nähdä uudelleen, teki mieli kirjoittaa. Haluan. Haluan jo nyt.

Hän tyytyi kiittämään illasta ja lähetti viestin, hän katsoi ikkunasta ja hymyili, tumma ilta heijasti sen peilikuvana takaisin.

Puhelin soi. Maxin nimi näytössä. Mitähän tämä nyt oikein halusi, jo toinen puhelu.

– Iiro, hyvä että tavoitin sut. Maxin hengästynyt ääni. – Yritin soittaa sulle jo aiemmin. Taustalta kuului kova meteli ja musiikki, ja hetkeksi Iirolle tuli katumus että oli jättänyt juhlat kesken eikä ollut enää palannut. – Vaula soitti mulle vähän aikaa sitten. Se... on kai tulossa vielä tänne. Kysyi sua puhelimeen, oli yrittänyt soittaa.

Iiron rinnassa jysähti. Hänen aivonsa yrittivät salamannopeasti koota palapeliä, joka oli kyhäytymässä mutta josta puuttui suuri osa paloista. Sydän aloitti jyskytyksensä. Missä Vaula siis... nyt oli?

AISTILLINEN KUVAUS JÄRJEN PIMENTÄVÄSTÄ INTOHIMOSTA

Se alkaa melkein viattomasti: pieni poikkeama tutulta reitiltä, livahdus juhlista tuntemattoman naisen kotiin. Juttu ei jääkään siihen, vaan Iiron on nähtävä Liljaa, uudelleen ja uudelleen. Siitäkin huolimatta, että häntä odottaa kotona täydellinen perhe, tytär ja vaimo, Vaula. Ja Vaula muistaa, että Iiro on luvannut olla aina hänen tukenaan.

Iiron mielestä heillä menee Vaulan kanssa ihan hyvin. Vaulan mielestä Iiro on muuttunut jotenkin oudoksi. Liljasta Iiron avioliitto ei voi olla kunnossa, ei kai mies muuten tarvitsisi häntä rakastajattarekseen. Ja miksi hän sekaantuu taas varattuun mieheen, vaikka tietää ettei se kannata?

**Kolmiodraamassa on aina
vähintään kolme totuutta, eikä
sen seurauksia pysty kukaan
ennalta näkemään.**

84.2

ISBN 978-951-31-7136-0

WWW.TAMMI.FI